

OPONENTSKÝ POSUDEK NA DIPLOMOVOU PRÁCI Bc. RADKA ŠMÍDA

„TÉMA POPULÁRNÍ HUDBY V REGIONÁLNÍM TISKU SOUČASNÉHO KARLOVARSKÉHO KRAJE V OBDOBÍ LET 1957-67“

K práci jsem přistupoval se zájmem, byť poněkud zistným. Shodou okolností se něčím podobným jako autor zabývám v Plzni, a tak mi text o tom, co se na daném hřišti dělo u sousedů, přišel vhod.

Cílem práce Radka Šmída je, jak sám píše, „podchytit vývoj oficiálních názorů na populární hudbu a její dobové variety v regionálním tisku vycházejícím na území dnešního Karlovarského kraje v desetiletí 1957-67“. Zvolené časové vymezení je věru vhodné. Právě tehdy totiž tuzemská zábavná hudba prodělala mohutný rozmach, a během tohoto procesu se změnila k nepoznání.

Ve zvoleném desetiletí došlo k několika procesům, které poznamenaly tvář tuzemské zábavné hudby na desetiletí dopředu. Vyhledávací soutěže stimulovaly původní tvorbu. K veteránům přísahajícím na zažitý swingový model písně přibyla mladá krev z divadel malých forem, která se zejména v první polovině šedesátých let šířily po republice jak hoaxy o uprchlících po internetu. Jazz začal ze zorného pole mladých lidí vytlačovat rock, který postupně infikoval i hlavní písničkový proud. V závěru popisovaného období začal do české kotliny pronikat soul, folk a country music. Z tuzemské populární hudby se navíc začal stávat showbusiness se vším, co k tomu patří.

Všechny tyto procesy probíhaly s různou intenzitou v různých koutech republiky a těšily se tu větší, tu méně výrazné mediální reflexi. Jaká byla v tomto punktu situace na území Karlovarského kraje (1948-60 samostatný, od roku 1960 do roku 2000 součást Západočeského kraje)?

Autor na začátku – až se zdá, že trochu takticky – deklaruje, že jeho „výzkum zřejmě nebude směřovat k nějaké převratné teorii, ale může v jisté míře na základě tiskových zpráv nebo úředních dokumentů poskytnout pohled oficiální ideologie a kulturních činitelů, dopisovatelů regionálních novin a magazínů na vnímání různých hudebních stylů.“ I tak ale přinesl několik zajímavých a cenných poznatků.

Je dobře, že kromě vlastního kolbiště, tedy periodického tisku vymezené oblasti, zapojil i archivní prameny. Ty zajímavě dokreslují obraz vytvořený studiem periodik. Zajímavé je, že když stranické orgány kritizovaly chování několika tuzemských popových prominentů při natáčení filmu *Kdyby tisíc klarinetů*, necítily potřebu ventilovat své pohoršení v lokálním tisku, aby z toho i zdejší pracující lid něco měl. Víme-li, že se celá věc řešila na ÚV KSČ, a její protagonisté byli s různou tvrdostí postiženi, je pozoruhodné, že v oblasti, v níž se film natáčel, panovalo ticho po pěšině. Pozoruhodný je i postřeh, že stranické orgány podporovaly divadla malých forem jako protiváhu plytkých operetních představení. (s. 35)

Podobně jako v případě panuje na lokální úrovni pozoruhodně jiná atmosféra ohledně akce, kterou se Karlovy Vary ve vymezené dekádě snad nejvíc zapsaly do historie tuzemské zábavné hudby. V květnu 1962 proběhla v Karlových Varech mezinárodní jazzová přehlídka, která – jak autor správně podotýká – vyvolala notně agresivní reakci stranických orgánů a tisku, která podle publicisty, producenta a v tomto případě pamětníka Antonína Matznera vedl až ke kádrovým škatulatům v čele karlovarských kulturních institucí. Byl jsem zvědavý, jestli se i regionální tisk pohovořil v tomto tónu. Jak se zdá, zachoval zdrženlivost a o přehlídce referoval v pozitivním smyslu (být autorem, více bych to zdůraznil).

Vůbec se zdá, že regionální periodika působila ve vztahu k populární hudbě, jazzu a posléze i rocku – alespoň v určitých obdobích – progresivněji, než například v krajském městě Plzni. Ano, i zde nechybějí odsudky výstřelků, ke kterým docházelo zejména při prvních rockových koncertech (s. 60-61). Když ale například na jaře 1964 organizovalo plzeňské Divadlo Alfa a Krajské osvětové středisko přehlídku amatérských big beatových skupin, zmínil se o ní chebský list Hraničář, nikoli krajský orgán Pravda.

Tím jsme – řečeno slovy knihy *Osudy dobrého vojáka Švejka za světové války* – poznali předloženou práci z té lepší stránky. Nyní je třeba poznat ji i z horší stránky. Především ale, že ty lepší podle mého převažují.

Některá tvrzení považuji za poněkud sporná, jedno naprosto. A to že „články ve stranickém tisku měly většinou pozitivní nebo alespoň neutrální charakter jejich pohledu na populární hudbu“ (s. 12). Byl bych opatrný i s tvrzením, že se o rockové hudbě – nebo o big beatu, aby byla zachována dobová terminologie – psalo jako o druhu jazzové hudby (s. 13) Z vlastní zkušenosti bych spíše řekl, že rock byl vnímán jako cosi nového, co pravděpodobně bude mít kdesi v minulosti společný základ s jazzem, ale co existuje zcela autonomně. Jazzmani ostatně často hleděli na první rockery přes prsty a představa nějakého hudebního příbuzenství by je nejspíš nepotěšila. Totéž platí o tvrzení, že na počátku 60. let ovládal tuzemskou populární hudbu charleston (s. 26). Ano, *Babičko nauč mne charleston* byl velký hit, jeho dopad byl ale krátkodobý, a celý charlestonový hype – což je sice anachronismus, ale podstatu věci ten termín docela dobře vystihuje – byl poněkud umělý.

Několik faktických nešikovností: *new orleans* není styl (s. 24), když už, použil bych *dixieland* nebo *tradiční jazz*. Karel Vlach se svým orchestrem nikdy nepřestal natáčet (s. 24), jen v určitém období nenahrával zrovna to, po čem by prahlo jeho srdce. Hana Zagorová se do první ligy tuzemského popu dostala až pár let po interpretech, se kterým je jmenována v jedné řadě (s. 26)

Co mi na práci vadí asi nejvíc, jsou stylistické kopytnosti, kterých bohužel není málo. Někdy jsem jen ztuha dešifroval, „co tím chtěl klasik říci“. Jinak veskrze pozitivní celkový dojem je tím, marná sláva, narušen.

Sečteno a podtrženo, za velmi dobrou.